

управління оборотними активами підприємства. Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2015. Вип. 2(22). С. 27-39. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/1032>

З. Кашена Н. Б., Цуканова О. В., Горошанська О. О., Гаркуша Н. М. Удосконалення методики факторного аналізу рентабельності операційних витрат на підприємствах роздрібно́ї торгівлі. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*: зб. наук. пр. 2009. Вип. 1 (1). С. 35–43.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ В УМОВАХ ЕЛЕКТРОННИХ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Назарова І.Я., канд. екон. наук, доц.
Західноукраїнський національний університет

Інвентаризація завжди виступала головним інструментом підтвердження даних обліку. Саме вона є елементом методу бухгалтерського обліку, важливим інструментом для перевірки наявності та документального підтвердження активів і зобов'язань підприємства, необхідним засобом для забезпечення достовірності даних обліку та фінансової звітності. Адже інвентаризація дозволяє отримувати актуальну інформацію про наявність, стан й оцінку активів та зобов'язань і координувати управлінські рішення, виходячи з отриманих даних.

Порядок проведення інвентаризації та її організація регулюється Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. №879 [1]. Дане положення зорієнтоване в основному на проведення та оформлення результатів інвентаризації вручну, хоча в ньому задекларована й можливість використання частково чи повністю автоматизованого способів проведення інвентаризації. Також наголошується на те, що при неправильній організації інвентаризації перевірка в натурі матеріальних активів здійснюється лише із застосуванням ручного способу.

Виконання великого обсягу робіт із зняттям фактичних залишків з об'єктів майна є трудомісткою та довготривалою роботою, тому що необхідно перевірити десятки чи й сотні тисяч одиниць матеріальних цінностей, їх якість і ціну, провести таксування і обрахувати підсумки в інвентаризаційних описах. В окремих випадках намагання скоротити строки інвентаризації через пришвидшену обробку і оформлення результатів призводить до неякісного та

невчасного її проведення, і, відповідно, до невиявлення фактів відхилень фактичної наявності від облікових даних, а то й розкрадання чи зловживань. Усе це завдає певних витрат, втрати часу і, в якійсь мірі, спотворення результатів інвентаризації. У зв'язку з цим постає необхідність використання в процесі інвентаризації сучасних інформаційних систем і технологій.

Порядок проведення інвентаризації за допомогою ручного обрахунку та із застосуванням інформаційних технологій можуть суттєво різнитися. Зокрема, при проведенні ручної інвентаризації здійснюється:

- підготовка складу з організацією доступу до товарно-матеріальних цінностей;
- документальне оформлення всіх дій із ручним формуванням всіх описів та звіряльних актів, зокрема внесенням в порівняльні документи облікових даних для подальшого аналізу;
- припинення всіх операцій на складі на час проведення інвентаризації;
- збір даних шляхом перегляду, перерахування та переважування цінностей;
- ручне порівняння зібраних даних з даними в обліковій системі;
- оформлення результатів проведеної інвентаризації з коригуванням облікових залишків [2].

Всі вищенаведені етапи потребують суттєвих витрат часу та ресурсів.

В свою чергу, порядок виконання інвентаризації з використанням інформаційних систем та технологій буде відрізнятися залежно від того чи на підприємстві проведена часткова, а чи повна автоматизація обліку та складського господарства.

Так, при частковій автоматизації порядок проведення інвентаризації дещо схожий на ручний, проте деякі етапи можуть бути значно пришвидшені за рахунок комп'ютеризованої обробки. Наприклад, формування описів та звіряльних актів може здійснюватись автоматично з використанням облікового програмного забезпечення. Збір даних здійснюватиметься в такому ж форматі, як й при ручній інвентаризації. Далі відбувається внесення фактичних даних в базу та їх автоматичне порівняння з даними обліку. Кінцевим етапом є внесення коригувальних записів на підставі автоматично створених документів.

Повна ж автоматизація інвентаризації можлива при правильній організації і постійному контролі складського господарства.

Відповідно порядок її проведення включає такі процеси:

- за допомогою бухгалтерського програмного забезпечення автоматично створюється та заповнюється за обліковими даними документ щодо інвентаризації [3];

- створений документ вивантажується у термінал збору даних;

- за допомогою терміналу збору даних збирається і підраховується фактична кількість товарно-матеріальних цінностей (зокрема, з використанням методів штрих-кодування або ж радіочастотної ідентифікації [4]);

- з терміналу збору даних, документ з результатами роботи завантажується назад облікову інформаційну систему;

- за допомогою облікового програмного забезпечення здійснюється автоматичний аналіз результатів;

- на підставі автоматичного аналізу формуються документи для коригування облікових показників.

За таких умов є можливість майже повністю комп'ютеризувати процес здійснення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей.

Автоматизоване проведення та оформлення інвентаризації розв'язує одразу кілька проблемних питань, а саме: дотримання об'єктивності, точності, достовірності результатів завдяки здійсненню поточного (перманентного), а не епізодичного контролю; скорочення часу; виключення необґрунтованих витрат на інвентаризацію. Таким чином, у сучасних умовах з використанням інформаційних систем і технологій інвентаризація стає безперечною, швидшою, достовірнішою і менш затратною.

Інформаційні джерела

1. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.

2. Назарова І.Я. Організація та електронне документування інвентаризації товарно-матеріальних цінностей. Стан і перспективи розвитку бухгалтерського і управлінського обліку в умовах глобалізації: моногр. / [З.-М. В. Задорожний, Я. Д. Крупка та ін.] ; за наук. ред. д. е. н., проф. З. М.-В. Задорожного. Тернопіль : ВПЦ «Університетська думка» 2020. С. 158-167.

3. Назарова І. Я., Муравський В. В. Інформаційні системи та автоматизоване робоче місце бухгалтера: навч. посіб. Тернопіль, 2016. 301 с.

4. Муравський В. Автоматизація інвентаризації в комп'ютерно-комунікаційній формі обліку. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2017. Вип. 3. С. 107-116. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2017_3_11.